

Zaproszenie

Muzeum w Rybniku
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,
Wydział Biznesu, Finansów i Administracji

V Rybnicka Konferencja o Historii Kolei

Rybnik, 20 października 2016 r.

„KOLEJ W RĘKU – KRAJ W RĘKU”.

PAŃSTWO WOBEC KOLEI ŻELAZNYCH

(NA ZIEMIACH POLSKICH)

Słowa będące mottem konferencji miał kiedyś wypowiedzieć Józef Piłsudski. W okresie międzywojennym (a i pewnie jeszcze długo później) była to nadal prawda. Obserwując współczesne relacje między komunikacją kolejową w Polsce a państwem rodzi się pytanie o ewolucję wzajemnych relacji między tym środkiem komunikacji, środkiem transportu rekruta i sprzętu wojskowego, „nicią spajającą” państwo, a organami państwa właśnie. W ciągu ponad 170 lat współistnienia stosunki te ulegały przekształceniom. Jednocześnie wydaje się, że nadal bardzo wiele zagadnień związanych z tą sferą istnienia kolei wymaga pilnych i szeroko zakrojonych badań historycznych.

Zanim nadeszła refleksja nad istotą narodu, dużo wcześniej istniał już namysł nad istotą państwa. Przeobrażało się ono od małego państwa-miasta, aż do olbrzymich imperiów. Początkowo państwo miało pomagać w zdobyciu obywatelskiej cnoty, jednak z biegiem czasu „państwo, jako »społeczność doskonała« – *societas perfecta* – posiadające pełną samowystarczalność stało się raczej systemem społecznego przymusu władzy, którego terytorium coraz bardziej poszerzano przez podboje”¹. W ten sposób zostało ono utożsamione z określonym systemem rządzenia, terytorium i jakąś społecznością, scentralizowaną na danym obszarze i zorganizowaną przez ów system.

Próbując zdefiniować rzeczywistość państwową najczęściej określa się ją dosyć lakonicznie jako: „wielką grupę ludzi, zamieszkujących określone terytorium i posiadających suwerenną władzę”². Oczywiście istnieją różne koncepcje państwa³, jednak np. nurt personalistyczny podkreśla pewne charakterystyczne cechy, niezbędne dla właściwego rozwoju jednostek konstytuujących państwową podmiotowość. Państwo powinno posiadać charakter personalistyczny tj. dostrzegać i podkreślać fakt, że to właśnie osoby konstytuują jego bytowość (a nie odwrotnie). Z racji tego istotną kategorią staje się wspólnotowość, która scala wszystkie jednostki-osoby. Relacje między poszczególnymi jednostkami, jak też grupami, przebiegają w myśl idei pluralizmu. Wreszcie istotną cechą jest także teistyczność, która nie oznacza – jak błędnie współcześnie interpretuje się ten termin – chęci budowania państwa wyznaniowego, ale rozumieć ją należy jako umożliwienie rozwoju życia religijnego przez poszczególnych przedstawicieli tworzących daną społeczność państwową⁴.

1 M. A. Krąpiec, *O ludzką politykę*, Katowice 1995, s. 83.

2 J. Majka, *Etyka społeczna i polityczna*, Wrocław 1993, s. 239.

3 Zob. chociażby A. Zwoliński, *Katolicka Nauka Społeczna*, Kraków 1992, s. 48–50.

4 Więcej na ten temat zob. chociażby: J. Kowalczyk, *J. Maritain, prekursor soborowego humanizmu*, Lublin 1992; tenże, *Wprowadzenie do filozofii J. Maritaina*, Lublin 1992; J. Piwowarczyk, *Katolicka etyka społeczna*, Kraków 1957, cz. II; J. Majka, *Katolicka Nauka*

Warto przy tym zauważyć, iż „państwo, jako wyraz suwerennego samookreślenia się ludów i narodów, stanowi normalną realizację porządku społecznego”⁵. Porządek ów jest wynikiem społecznej natury człowieka. To właśnie dane społeczeństwo – jako wspólnota – podejmuje decyzje jednoczenia się w ramach danej państwowości, albowiem to ono „staje się niejako panem i władcą swoich własnych losów”⁶. Tylko w pełni suwerenne społeczeństwo może stanowić suwerenne państwo. W tym kontekście pojawia się także ostateczne usankcjonowanie władzy w państwie. Przecież to społeczeństwo tworzy państwo, więc ono także kształtuje i odpowiednio realizuje swą władzę. Sama zaś władza winna służyć danemu społeczeństwu.

Takie państwo winno także jasno postawić sobie najważniejsze cele za które jest odpowiedzialne w swoim działaniu. Naczelnym jest realizacja wspólnego dobra wszystkich obywateli, bez wyjątku⁷. Zadanie to z pozoru jasne, nabiera jednak wieloznaczności w kontekście różnorodnych prób utożsamiania tegoż dobra wyłącznie z jakąś wybraną grupą. Tymczasem dobro wspólne jawi się jako dobro wszystkich członków społeczeństwa tworzącego dane państwo.

Chcąc, choć w części, odpowiedzieć na pytanie o wzajemne relacje między tak rozumianym państwem a koleją, Muzeum w Rybniku oraz Wydział Biznesu, Finansów i Administracji Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, pragną zaprosić do udziału w kolejnej już konferencji naukowej, w ramach której zachęcają do udzielania odpowiedzi np. na następujące kwestie:

- wzajemne relacje między państwem, jego organami, ale też organami samorządowymi a koleją
- polityka inwestycyjna państw
- polityka finansowa państwa wobec kolei
- kolej jako czynnik świadomie wpływający na życie gospodarcze państwa poprzez konkretną politykę państwa
- taryfy kolejowe: rola integracyjna państwa, ale też państwo jako czynnik kształtujący taryfy
- kolej prywatna czy państwowa
- poglądy partii politycznych na rolę i znaczenie kolei
- kolejarz: urzędnik, pracownik państwa czy przedsiębiorstwa kolejowego

Społeczna, Warszawa 1988, s. 328–332 nn.

⁵ Jan Paweł II, *Przemówienie do Korpusu Dyplomatycznego 12 01 1979*, [w:] tenże, *Nauczanie papieskie*, T. II., Poznań 1990, s. 24.

⁶ Tenże, *Redemptor hominis*, Katowice 1982, nr 17.

⁷ Zob. Jan Paweł II, *Przemówienie do korpusu dyplomatycznego w Nairobi 6 05 1980*, W: tenże, *Nauczanie społeczne 1980*, T. III, Warszawa 1984, s. 375.

- pasażer: zbędny dodatek do przewozu towarów czy konieczny element funkcjonowania kolei – perspektywa państwowa

Oczywiście podane zagadnienia nie wyczerpują możliwych do podjęcia tematów. **Udział w konferencji jest bezpłatny (organizatorzy nie pokrywają kosztów dojazdu ani noclegów w Rybniku).** Przewidziane jest wydanie recenzowanej publikacji po konferencji.

Teksty po konferencji należy przesłać do 31 marca 2017 r. na adres sekretarza konferencji.

Zgłoszenia, obejmujące temat, dane kontaktowe oraz abstrakt należy przesyłać do sekretarza konferencji do 31 sierpnia 2016 r.

Organizatorzy:

dr Michał Kapias, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,
michal.kapias@ue.katowice.pl

dr Dawid Keller, Muzeum w Rybniku, keller@muzeum.rybnik.pl

Sekretarz konferencji:

dr Dawid Keller, Muzeum w Rybniku, tel. 32 43 27 466, keller@muzeum.rybnik.pl